

ROLCRIS | We know
Ion Luca Caragiale

Momente și schițe

Cuprins

<i>Tabel cronologic</i>	5
Bubico	13
25 de minute.....	21
Accelerat no. 17	28
Amici.....	35
D-1 Goe. 1900	43
Premiul întâi – o reminișcență din tinerețele Pedagogului.....	51
Căldură mare	59
Lanțul slăbiciunilor.....	65
CFR.....	71
La Moși.....	78
Repausul dominical	84
Telegrame	93
Un pedagog de școală nouă.....	102
Justiție.....	107
Diplomație	112
Infamie	118
La poștă.....	123
Om cu noroc.....	124
Slăbiciune	131

Cadou.....	136
Mici economii.....	142
Vizită.....	148
Istoria se repetă.....	154
Rromânul.....	159
Rromânca.....	162
O cronică de Crăciun.....	165
Ultima emisiune.....	177
Luna de miere.....	183
Cele trei zeițe.....	192

BUBICO

Două ceasuri și nouă minute... Peste șase minute pleacă trenul. Un minut încă și se-nchide casa. Repede-mi iau biletul, ies pe peron, alerg la tren, sunt în vagon... Trec de colo până colo prin coridor, să văz în care compartiment aș găsi un loc mai comod... Aci. O damă singură, și fumează, atât mai bine! Intru și salut, când auz o mârâitură și văz apărând dintr-un paneraș de lângă cocoana capul unui cățel lăptos, plin de funde de panglici roșii și albastre, care-ncepe să mă latre ca pe un făcător de rele intrat noaptea în iatacul stăpânii-si.

— Bubico! zice cocoana... șezi mumos, mamă!

Norocul meu, gândesc eu, să trăiesc bine!... Lua-te-ar dracul de javră!

Bubico se liniștește puțin; nu mai latră; își retrage capul în paneraș, unde i-l acopere iar cocoana cu un tărănaș de lână roșie; dar tot mârâie înfundat... Eu, foarte plictisit, mă lungesc pe canapeaua din fața cocoanii și-nchiz ochii. Trenul a pornit... Prin coridor umblă pasajeri și vorbesc. Bubico mârâie arțăgos.

— Biletele, domnilor! zice conductorul, intrând cu zgomot în compartimentul nostru.

Acum Bubico scoate capul foarte sus și, vrând să sară afară de la locul lui, începe să latre și mai grozav ca adineaori. Eu întind biletul meu conductorului, care mi-l perforează. Conductorul face un pas către cocoana, care-și caută biletul ei în săculețul de mână, pe când Bubico latră și chelălăie disperat, smucindu-se să iasă din paner.

— Bubico! zice cocoana, șezi mumos, mamițo!

Și-ntinde biletul. Când mâna conductorului s-a atins de mâna cocoanei, Bubico parc-a-nnebunit. Dar conductorul și-a terminat treaba și iese. Cocoana își învelește favoritul mângâindu-l „mumos“; eu mă lungesc la loc închizând ochii, pe când Bubico mârâie înfundat ca tunetul care se tot depărtează după trecerea unei grozave furtuni. Acum nu se mai aude deloc. Dar auz hârșăitul unui chibrit: cocoana își aprinde o țigaretă... Încă nu mi-e somn. De ce n-aș aprinde și eu una? A! de degrabă să nu pierz trenul, am uitat să-mi iau chibrituri. Dar nu face nimic... S-o rog pe mamița lui Bubico... Scot o țigaretă, mă ridic și dau să m-apropiu de cocoana. Dar n-apuc să fac bine o mișcare, și Bubico scoate capul lătrându-mă mai furios decât pe conductor; latră și chelălăie și tușește și...

— Bubico – zice cocoana –, șezi mumos, mamițo!

Lovi-te-ar jigodia, potaia dracului! zic în gândul meu. N-am văzut de când sunt o javră mai antipatică și mai scârboasă... Dacă aș putea, i-aș rupe gâtul.

În zbieretele desperate ale lui Bubico, mamițica îmi dă s-aprind. Îi mulțumesc și m-așez în locul cel mai depărtat din compartiment, de teamă că n-am să mai pot rezista pornirii și am să-i trag la cap când și l-o mai scoate din paner.

— Frumușel cățel aveți, zic eu cocoanii, după câteva momente de tăcere; da' rău!

— Aș! nu e rău, zice cocoana; până se-nvață cu omul; dar nu știți ce cuminte și fidel este, și deștept! Ei bine! e ca un om, frate! doar ca nu vorbește...

Apoi către paner, cu multă dragoste:

— Unde-i Bubico?... Nu e Bubico!...

Din paner se aude un miorlăit sentimental.

— Să-i dea mama băiețelului zăhărel?... Bubico! Bubi!!

Băiețelul scoate capul cu panglicuțe... Mamașă-l degajează din țoalele în cari dospește-nfășurat și-l scoate afară. Bubico se uită la mine și mârâie-n surdină. Eu, apucat de groază la ideea că nenorocitul ar încerca să mă provoace, zic cocoanei:

— Madam! pentru Dumnezeu, țineți-l să nu se dea la mine! eu sunt nevriscos, și nu știu ce-aș fi în stare... de frică...

Dar cocoana, luând în brațe pe favorit și mângâindu-l cu toată duiosia:

— Vai de mine! cum crezi d-ta?... Noi suntem băieți cumiți și binecrescuți... Noi nu suntem mojici ca Bismarck...

— Ha? zic eu.

— Bismarck al ofițerului Papadopolinii.

Dându-mi această explicație, cocoana scoate din săculețul de mână o bucățică de zahăr:

— Cui îi place zăhărelul?...

Bubico (făcând pe bancă sluj frumos, cu toată cletinătura vagonului): Ham!

— Să-i dea mamașă băiatului zăhărel?

Bubico: Ham! Ham!

Și apucă bucașica de zahăr și-ncepe s-o ronțăie... Cocoana scoate din alt săculeț o sticlă cu lapte, din care toarnă într-un pahar; apoi:

— Cui îi place lăptic?

Bubico (lingându-se pe bot): Ham!

— Să-i dea mamișica lăptic băiatului?

Bubico (impacient): Ham! Ham!

Ah! suspin eu în adânc; *lua-te-ar hengherul, Bubico!*

Dar cocoana apropie paharul aplecat de botul favoritului, care-ncepe să lăpăie, și lăpăie, și lăpăie, până când un pasajer se arată la ușa compartimentului nostru uitându-se-năuntru. Bubico se oprește din lăpăit și se pornește să latre ca o fiară, cu ochii holbați și mușcând în sec și clănțănind din dinți, și tușind și...

Vedea-te-aș la Babeș, jigăraie îndrăcită! gândesc eu, și prin mintea mea începe să treacă fel de fel de idei, care de care mai crudă și mai infamă.

Pasajerul s-a retras de la geam. Bubico s-a potolit. Cocoana toarnă iar lapte-n pahar și bea și dumneei. Eu simt cum mă năvălesc, din ce în ce mai irezistibile, ideile negre.

— *A propos* – zic eu –, madam, vorbeați adineaori de Bismarck... al...

— Al ofițerului Papadopolinii...

— Ei! Ce e Bismarck?

— Un dulău de curte... Era să mi-l omoare pe Bubico...

Papadopolina are o cățelușă, Zambilica, foarte frumoșică! șade alături de mine; suntem prietene; și dumnealui (arată pe Bubico), curte teribilă! (Către Bubico:) Craiule!... (Către

mine:) Mizerabila de servitoare, o dobitoacă! i-am spus, când l-a dus afară de dimineață – că nu știi ce curat e! –, zic: „Bagă de seamă să nu scape, să se ducă iar la Papadopolina, că-l rupe Bismarck...” dulăul ofițerului, care șade cu chirie la ea. (Tușește cu mult înțeles.) Eu nu știu ce făceam pân' casă, când auz afară chelălăituri și țipete... Strig: „Bubico! Bubico! unde e băiatul?!“ Alerg... Mi-l aducea dobitoaca pe brațe; d-abia-l scoseseră ea și Papadopolina și soldatul ofițerului din gura dulăului. Ce să-l vezi?... tăvălit, leșinat și moale ca o cârpă. Zic: „Vai de mine! moare băiatul!“ Stropește-l cu apă! dă-i cu odicolon la nas!... Ce-am pățimit, numai eu știu... Două săptămâni a zăcut... Am adus și doftor. Da-n sfârșit, slavă Domnului! a scăpat... (Cătră Bubico:) Mai merge la Zambilica băiatul?

Bubico: Ham!

— Să te mănânce Bismarck... craiule!

— Ham! ham!

Și sare de pe bancă jos în vagon și apucă spre mine.

— Cocoană! strig eu, ridicându-mi picioarele; eu sunt nevricos, să nu se dea la mine, că...

— Nu, frate! zice cocoana, nu vezi că vrea să se-mprietenească? Așa e el: numaidecât simte pe cine-l iubește...

– A! zic eu, având o inspirație infernală; a! simte pe cine-l iubește... vrea să ne-mprietenim!... Bravo!

Și pe când cățelul se apropie să mă miroasă, iau un pachetel de bomboane, pe cari le duc în provincie, la un prietin; îl deschid, scot un bombon și, întinzându-l în jos, cu multă blândețe:

— Cuțu, cuțu! Bubico băiatul! Bubi!

Bubico, dând din coadă, se apropie mai întâi cu oarecare sfială și îndoință, apoi, încurajat de blândețea mea, apucă frumos bombonul și-ncepe să-l clefăie.

— Vezi că v-ați împrietinit! zice cocoana cu multă satisfacție de această apropiere.

Apoi îmi spune genealogia favoritului... Bubico este copilul lui Garson și al Gigichii, care era soră cu Zambilica a Papadopolinii, ceea ce, carevasăzică, însemnează că Zambilica este mătușa lui Bubico după mamă...

În timp ce cocoana-mi povestește, eu, înfrânându-mi aversiunea și dezgustul în favoarea unui scop înalt, întrebuițez cele mai înjositoare mijloace spre a intra în bunele grații ale nepotului Zambilichii. Și-n adevăr, Bubico se tot apropie de mine, până se lasă să-l iau în brațe. Simt că mi se bate inima de teamă ca nu cumva, printr-o mișcare, ori privire, să trădez un plan mare ce l-am croit în adâncul conștiinței mele. Cocoana nu se poate mira îndestul de prietenia ce-mi arată Bubico, pe când eu cultiv cu stăruință această prietenie atât de scumpă mie, prin mângâieri și bomboane.

— Ei vezi! cum v-ați împrietenit... Ce e, Bubico? ce e, mamă? iubești pe domnul? da?

Și Bubico răspunde, gudurându-se-n brațele mele:

— Ham!

— Așa? ai trădat-o carevasăzică pe mamițica?... craiule!

Bubico: Ham! ham!

— Trebuie să fii om bun! Nu trage el la fitecine...

— Firește, coconiță; simte cânele; are instinct.

Când zic acestea, iată că trenul se oprește în Crivina. Pe peron se aud lătrături și ceartă de câni. Bubico dă să se smucească din brațele mele; eu îl țin bine; el începe să latre îndârjit către fereastra vagonului. Trenul pornește iar, și Bubico, întorcând capul către partea de unde s-aude depărându-se cearta semenilor lui, latră mereu; eu îl mângâi, să-l potolesc; el, când nu se mai aude nimic, ridică botul spre tavan și începe, în brațele mele, să urle... în brațele mele!

Ah! Bubico – zic eu în sine-mi, mângâindu-l frumos –, de capu-ți!... vedea-te-aș mânuși!

Dar Bubico urlă mereu.

— Doamnă – zic eu –, rău faceți că-l țineți așa de aproape pe Bubico și acoperit așa în căldură, poate să turbeze... Chiar așa, aici e prea cald.

Și zicând acestea, mă scol cu Bubico-n brațe și m-apropiu de fereastra vagonului. Pun pe Bubico binișor jos lângă mamița lui, și cobor geamul, aplecându-mă să respir. Afară, noapte neagră ca și ideile mele.

— Bine faci! să mai iasă fumul de țigară, zice cocoana.

Intrăm pe podul Prahovii... Mă-ntorc, iau o bomboană, i-o arăt lui Bubico, care s-apropie de mine bătăind frumușel din coadă.

Pe memoria lui Plutone și a fidelului său Cerber! zic eu în gând; *jur că au mințit acei cari au cântat instinctul cânilor! E o minciună! Nu există!*

Bubico îmi ia bobboana; îl iau în brațe și mă dau lângă fereastră, ridicându-l în dreptul deschizăturii. Aerul răcoros,

trecându-i pe la bot, face mare plăcere lui Bubico. Scoate limba și respiră din adânc.

— Să nu-l scapi pe fereastră!... pentru Dumn...

Dar n-apucă mamișica să rostească-ntreg sfântul nume al creatorului, și Bubico dispare ca un porumbel alb în neagra noapte, înapoi spre București, zburând – la Zambilica, probabil. Mă-ntorc cu fața spre cocoana și, prezentându-i mâinile goale, strig exasperat:

— Doamnă!

Un răcnet!... A-nnebunit cocoana!

— Repede, doamnă, semnalul de alarmă!

O duc la semnal și o-nvăț cum să-l tragă. Pierdută de durere, execută mișcarea cu o supremă energie. Trenul, stop! pe loc. Cletinătură colosală. Emoție generală-ntre pasajeri.

— Cine? cine a dat alarma?

— Dumneaei, zic eu către personalul trenului, arătând pe cocoana leșinată.

Trenul se pune din nou în mișcare. La Ploiești, cocoana s-a deșteptat din leșin; zdrobită de nenorocire, trebuie să răspundă la procesul-verbal ce i se dresează pentru întrebuițarea semnalului. Pe când, în mijlocul pasajerilor grămădiți, cocoana se jelește, eu m-apropiu de urechea ei și, c-un rânjel diabolic, îi șoptesc răspicat:

— Cocoană! eu l-am aruncat, mânca-i-ai coada!

Ea leșină iar... Eu trec ca un demon prin mulțime și dispar în noaptea neagră...

25 DE MINUTE...

... **F** iți toți joi în gară la-nălțimea patriotismului vostru, care nu s-a dezmințit niciodată, mai ales în așa plăcute, putem zice chiar fericite ocaziuni!

Cetățeni!!

Săptămâna viitoare este o zi solemnă pentru orașul nostru!!!

Astfel se-ncheia proclamația adresată de câteva zile de părintele orașelului Z... către administrații săi, afișată pe cale publică și reprodusă în capul ziarului oficios Sentinela Ordinii cu acest frumos motto:

Evenimentele mari fac totdeauna să tacă micile pasiuni!

Toată lumea era în adevăr plină de entuziasm, deși Drapelul Libertății, dirijat de decanul avocaților, își termina articolul său de fond cu cuvintele:

... Vom căuta să fim cât se poate mai parlamentari, în zadar mișei de la primărie convoacă lumea la gară!

Declarăm sus și tare că joi nu va fi entuziasm, ci numai o meschină și dezgustătoare paradă oficială. Să înceteze dar cu infamele lor mistificațiuni!... Săptămâna viitoare nu poate fi o zi solemnă; ea nu va fi decât un moment trist pentru concetățenii noștri!

Directorul, care era însărcinat a gira afacerile prefecturii districtul neavând deocamdată titular la citirea acestor șiruri răutăcioase, a șoptit cu zâmbetul său diplomatic:

— Om vedea!

Joia mult-așteptată a sosit. Vodă și doamna, plecând în străinătate, trebuie să se oprească douăzeci și cinci de minute în gara din marginea orașelului Z...

De dimineață, peronul gării, decorat cu împletitură de brad, cu marca județului, stegulețe tricolore și covorul cel roșu al primăriei, este înțesat de lume garnizoana, garda civică, școalele, autoritățile, notabilii și cât public a mai putut încăpea.

Directorul a plecat de la șapte de-acasă spre a lua, împreună cu primarul, cele din urmă dispozițiuni la fața locului.

Nevasta lui a rămas să se gătească și să vie mai târziu la gară cu copiii și cu amicul. Amicul este un profesor foarte tânăr, care locuiește la directorul de un an de zile; el dă lecții la copii și redijează Sentinela Ordinii; e băiat bun și scrie minunat: se dă ca aproape pozitiv că tot el a scris proclamația.

Acum tot e gata... Directorul se duce la o extremitate a peronului și-și aruncă privirile la mulțimea adunată până în cealaltă extremitate... Atunci îi clipesc de departe în minte cuvintele Drapelului, și-și mângâie favoritele cu mulțumire...

Dar sunt zece fără zece... și cocoana nu mai vine... Ce să fie? Trenul domnesc s-a anunțat de la stația apropiată... în patru minute trebuie să fie aici... Toți ochii joacă între ceasornic și capătul liniei... încă trei minute... Două... Un minut... S-aude șuierul cald...